

Siber Ma?duriyet ve Zorbal?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Siber Ma?duriyet ve Zorbal?k Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30176>

Özet

Siber Ma?duriyet ve Zorbal?k Ölçe?i (SMZÖ), B. Çetin, E. Yaman ve A. Peker taraf?ndan 2011 y?l?nda geli?tirilm? bir psikometri arac?d?r. Ölçek, bireylerin dijital ileti?im platformlar? üzerinden maruz kald?klar? veya gerçe?le?tirdikleri siber zorbal?k davran??lar?n? ölçmeyi amaçlamaktadır. Geli?tirme çal??mas?, ölçe?in hem **Siber Ma?duriyet** hem de **Siber Zorbal?k** boyutlar?n? ayr? ayr? de?erlendirebilen, yap?sal olarak geçerli ve güvenilir bir araç olu?turma ihtiyac?ndan do?mu?tur. Bu ölçek, özellikle okul ortamlar?nda ergenler aras?ndaki dijital ?iddet e?ilimlerini belirlemede önemli bir rol oynamaktadır.

Ölçek, uluslararası akademik dergi *Computers & Education*'da yay?mlanan kapsaml? bir geçerlik ve güvenilirlik çal??mas? ile bilim dünyas?na sunulmu?tur. SMZÖ, dijital ça?da gençlerin sosyal ve psikolojik sa?l???n? tehdit eden bu önemli sorunun ara?t?r?lmas?na yönelik standart bir araç sa?lamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Siber zorbal?k, siber ma?duriyet, ergenlik, psikometrik araç, ölçek geli?tirme, internet kullan?m?, dijital ?iddet.

Yazarlar

Bülent Çetin, Erkan Yaman, Adem Peker

Amaç

Ölçe?in temel amac?, bireylerin internet ve dijital ileti?im araçlar? üzerinden maruz kald?klar? (ma?duriyet) veya gerçe?le?tirdikleri (zorbal?k) siber ?iddet deneyimlerini güvenilir ve geçerli bir ?ekilde tespit etmektir. Bu araç, özellikle **ergenler** ve genç yeti?kinler popülasyonunda siber zorbal???n yayg?nl???n?, s?kl???n? ve türlerini nicel olarak belirlemek için tasarlanm??tır.

SMZÖ, ara?t?rmac?lara ve e?itim profesyonellerine, risk alt?ndaki bireyleri veya gruplar? tanımlama ve hedefli **önleyici müdahaleler** geli?tirme konusunda sa?lam bir veri taban? sunmay? hedefler. Ölçek, siber zorbal???n iki yönlü do?as?n? (fail ve kurban) e? zamanl? olarak de?erlendirerek, bu karma??k sosyal olgunun daha bütüncül anla??lmas?na katkıda bulunur.

Yap? (Konstrükt)

Siber Ma?duriyet ve Zorbal?k Ölçe?i, ad?ndan da anla??laca?? gibi, iki temel psikolojik yapıyı ölçmektedir: **Siber Ma?duriyet** (Cyber Victimization) ve **Siber Zorbal?k** (Cyber Bullying). Bu iki yapı, dijital etkile?imler s?ras?nda ortaya ç?kan antisosyal davran??lar?n spektrumunu temsil

eder.

Siber Ma?duriyet: Bireyin elektronik posta, sosyal medya, mesajla?ma uygulamalar? veya oyun platformlar? gibi dijital ara?lar üzerinden tehdit, taciz, d??lama veya iftiraya maruz kalma deneyimlerinin s?kl???n? ve ?iddetini kapsar.

Siber Zorbal?k: Bireyin kas?tl? olarak, tekrarlay?c? ve dü?manca bir ?ekilde dijital ara?lar? kullanarak ba?kalar?na zarar verme, rahats?z etme veya a?a??lama davran??lar?n?n s?kl???n? ölçer.

Geçerlik

Ölçe?in geli?tirme çal??mas? (Çetin et al., 2011), kapsaml? geçerlik analizlerini içermektedir. Yap? geçerli?ini test etmek amac?yla Faktör Analizi yöntemleri kullan?lm??t?r. Bu analizler, ölçe?in teorik olarak varsay?lan iki boyutlu yap?s?n?n (Zorbal?k ve Ma?duriyet) ampirik verilerle güçlü bir uyum içinde oldu?unu göstermi?tir.

Yap?lan analizler sonucunda, maddelerin beklenen alt boyutlara yüksek yüklerle da??ld??? ve ölçe?in **yap?s?sal geçerli?inin** sa?land??? rapor edilmi?tir. Ayr?ca, ölçe?in di?er ilgili yap?larla (örne?in, geleneksel zorbal?k ve psikolojik uyum) ili?kisinin incelendi?i ölçüt geçerli?i çal??malar? da ölçe?in uygunlu?unu desteklemi?tir.

Güvenirlik

Siber Ma?duriyet ve Zorbal?k Ölçe?i'nin güvenirlik çal??malar?, ölçe?in iç tutarlılı???n? de?erlendirmeye odaklanm??t?r. Orijinal çal??mada, Cronbach Alfa iç tutarlılık katsay?s? hesaplanm??t?r.

Rapor edilen **Cronbach Alfa** de?erleri, hem genel ölçek puan? hem de Siber Zorbal?k ve Siber Ma?duriyet alt boyutlar? için yüksek düzeyde bulunmu?tur (genellikle .80 ve üzeri). Bu yüksek katsay?lar, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü ve dolay?s?yla ölçe?in bilimsel ara?t?rmalarda kullan?ma uygun oldu?unu kan?tlamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçek geli?tirme sürecinde, SMZÖ'nün yap?s?sal geçerli?ini belirlemek için Faktör Analizi uygulanm??t?r. Bu analiz, ölçe?in maddelerinin yatan iki temel faktör alt?nda organize oldu?unu do?rulam??t?r: Siber Zorbal?k ve Siber Ma?duriyet.

Analiz sonuçlar?, iki faktörlü modelin veri setine mükemmel uyum gösterdi?ini ve her bir faktörün ba??ms?z olarak anlamlı bir varyans? aç?klad???n? ortaya koymu?tur. Bu bulgular, ölçe?in **çok boyutlu yap?s?n?n** güçlü psikometrik temellere dayand???n? göstermektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geli?tirme (Development)

Format: Genellikle 5'li veya benzeri bir **Likert tipi** derecelendirme format? kullan?r (Örne?in: Hiçbir zaman, Nadiren, Bazen, S?k s?k, Her zaman).

Mevcut Diller: Türkçe (Türkçe orijinal versiyonu)

Popülasyon Grubu: Ö?renciler ve Ergenler

Ya? Grubu: Ortaokul ve Lise ça??ndaki ö?renciler (Genellikle 11-18 ya? aral???)

Popülasyon Detaylar?: Dijital teknolojileri ve interneti düzenli kullanan, e?itim ça??ndaki bireyler.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale). Kat?l?mc?lar, belirtilen siber zorbal?k ve ma?duriyet davran??lar?n?n kendileri için ne kadar geçerli oldu?unu i?aretler.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: 2011 (Orijinal yay?n y?I?).

?zinler ve Ücret: Ölçe?in akademik ara?t?rmalarda kullan?lmas? genellikle sorumlu yazardan izin al?nmas?n? gerektirir. Ticari veya klinik amaçlı? kullan?mlar için yazarlarla do?rudan ileti?ime geçilmesi tavsiye edilir. Sorumlu yazar: **Adem PEKER**.

Referanslar

Çetin, B., Yaman, E., Peker, A. (2011). Cyber victim and bullying scale: A study of validity and reliability. *Computers & Education* 57, 2261-2271. doi:10.1016/j.compedu.2011.06.014

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? burada indirilebilir: [siber-magduriyet-ve-zorbalik-olcegi-toad.pdf](#)

Sorumlu Yazar ?leti?im: adem.peker@atauni.edu.tr

Siber Ma?duriyet ve Zorbal?k Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal maddeleri kaynak içerikte yer almad???ndan, bu k?s?m doldurulamam??t?r. Kullan?c?lar?n ölçek maddelerine eri?mek için yukar?da belirtilen referans makaleye ba?vurmalar? gerekmektedir.